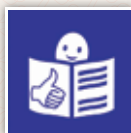




# MUNKAVÁLLALÁS

Az elhatározástól a munkavállalásig



Munkavállalás  
Az elhatározástól a munkavállalásig  
Könnyen érthető kiadvány

Kiadó: Down Alapítvány  
Felelős szerkesztő: Dr. Gruiz Katalin

1145 Budapest, Amerikai út 14.  
Telefon: (061) 363 6353  
E-mail: [down@downalapitvany.hu](mailto:down@downalapitvany.hu);  
Web: <https://www.downalapitvany.hu>

Adószám: 18005282-1-42  
Bankszámlaszám: 10918001-00000013-38730007

ISBN 978-615-80401-3-6



A kiadvány a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet és az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatásával készült a Down Alapítvány Foglalkoztatás 2019 pályázata keretében.

Munkavállalás  
Az elhatározástól a munkavállalásig

# Tartalom

Foglalkoztatás .....	6
Mit jelent a foglalkoztatás? .....	7
Ki a munkavállaló és ki a munkáltató? .....	8
Megváltozott munkaképesség .....	9
Mit jelent a védett munkahely? .....	10
A védett munkahely fajtái .....	11
Támogató szakemberek a védett munkahelyen .....	13
Példák védett munkahelyekre .....	16
Mit jelent a nyílt munkahely? .....	17
Támogató szakemberek a nyílt munkahelyen .....	18
Példák nyílt munkahelyekre .....	19
Munkavállalás .....	20
Miért jó dolgozni? .....	21
A munkaszerződés .....	22
Mit tartalmaz a munkaszerződés? .....	23
Munkaköri leírás .....	24
Mit tartalmaz a munkaköri leírás? .....	25
Takarító munkaköri leírás .....	26
A munkavállaló kötelességei .....	27
Betegállomány .....	29
A munkavállaló jogai .....	30
A munkáltató kötelességei .....	33
A munkáltató jogai .....	35
Munkavállalásra felkészülés .....	36
Munkaképesség felmérés – pszichológus .....	37
Munkaképesség felmérés – gyógypedagógus .....	38
Munkaképesség felmérés – munkaorvos .....	39
Munkavállalásra felkészítő beszélgetések .....	41
Munkára jelentkezés .....	42
Beilleszkedés a munkahelyi közösségbe .....	43
Feladatok betanulása a mentor segítségével .....	44
Kísérés .....	45
A munkavállalás jogi háttere .....	46
A gondnokság .....	47
Támogatott döntéshozatal .....	49
Szómagyarázat .....	50



A 'Foglalkoztatás' fejezet témái:

- Mit jelent a foglalkoztatás?
- Ki a munkavállaló és ki a munkáltató?
- Mit jelent a megváltozott munkaképesség?
- Mit jelent a védett munkahely?
- Támogató személyek a védett munkahelyen
- Példák védett munkahelyekre
- Mit jelent a nyílt munkahely?
- Támogató személyek a nyílt munkahelyen
- Példák nyílt munkahelyekre

A foglalkoztatás azt jelenti, hogy az emberek egy munkahelyen dolgoznak. A munkájukért fizetést kapnak.

A foglalkoztatás munkaszerződés alapján történik.



A dolgozó és a munkáltató a munkaszerződésben megállapodnak a foglalkoztatás feltételeiről



Az elvégzett munkáért fizetés jár

# Ki a munkavállaló és ki a munkáltató?

A munkavállaló a dolgozó, aki elvégzi a munkát, amiért fizetést kap cserébe.

A munkáltató egy szervezet, mely munkát és fizetést ad a munkavállalónak.

A szervezetet egy vezető irányítja.

A munkaszerződést a munkáltató és a munkavállaló köti egymással.

A munkaszerződést a munkahelyi vezető és a munkavállaló írja alá.



A munkáltató és a munkavállaló megegyeznek a munkavégzés feltételeiről



A munkaszerződést a munkavállaló és a munkáltató köti egymással



A munkaszerződést a munkavállaló és a munkáltató is aláírja

# Megváltozott munkaképesség

Megváltozott munkaképességű az a személy, aki állapota vagy betegsége miatt különleges feltételeket igényel a munkavégzéshez.

Az ok lehet egészségkárosodás vagy fogyatékoság.

A megváltozott munkaképesség feltételei:

- 60 százaléknál rosszabb egészségi állapot;
- Komplex minősítés a rehabilitációs hatóságtól;
- A komplex minősítés betűjele: B1, B2, C1, C2, D vagy E.



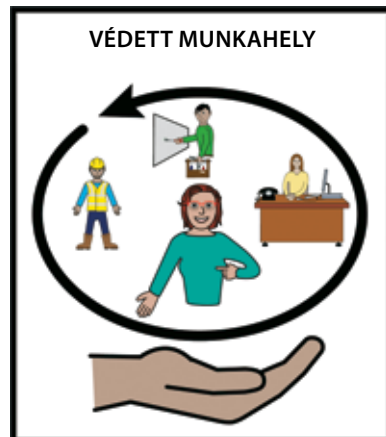
A mozgáskorlátozottság, az értemi fogyatékoság, a hallássérültség és a látássérültség jelzései

# Mit jelent a védett munkahely?

A védett munkahelyeket megváltozott munkaképességű dolgozók számára hozzák létre.

A védett munkahelyen odafigyelnek a megváltozott munkaképességű dolgozók szükségleteire.

A védett munkahelyen szociális szakemberek, segítők, mentorok és tanácsadók támogatják a megváltozott munkaképességű dolgozókat.



A védett munkahelyen odafigyelnek a dolgozók szükségleteire



A segítő a munkavégzésben segít



A mentor segít megérteni az elvárásokat



A személyes terv tartalmazza a munkában elérendő célokat



A tanácsadó segít döntéshozatalban

# A védett munkahely fajtái

## 1. Rehabilitációs foglalkoztatás megváltozott munkaképességű dolgozók számára.

A munkát a dolgozó egészségi állapotához és munkaképességéhez igazítják.

## 2. Fejlesztő foglalkoztatás fogyatékkal élő dolgozók számára.

- A foglalkoztatás fő célja a fejlődés. Vagyis az, hogy a dolgozók megtanulja a szakmát vagy egy munkafolyamatot.
- A másik cél az önállósodás, hogy a dolgozó minél nagyobb önállóságot érjen el a munkában és az életben.

A fejlesztés a munkában is fokozatosan történik:

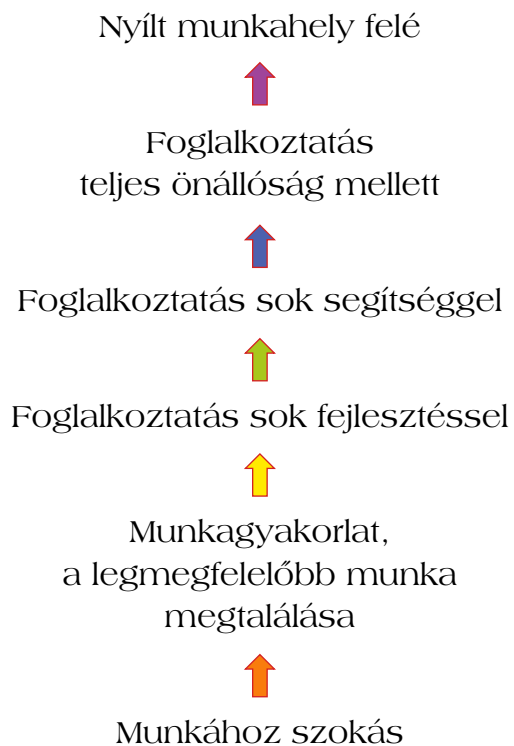
- szociális törvény alapján kötött megállapodással, röviden *szt. szerint*;
- munka törvénykönyve alapján kötött munkaszerződéssel, röviden *mt. szerint*.



A spirál a munkában való fejlődést szimbolizálja

# A védett munkahely fajtái

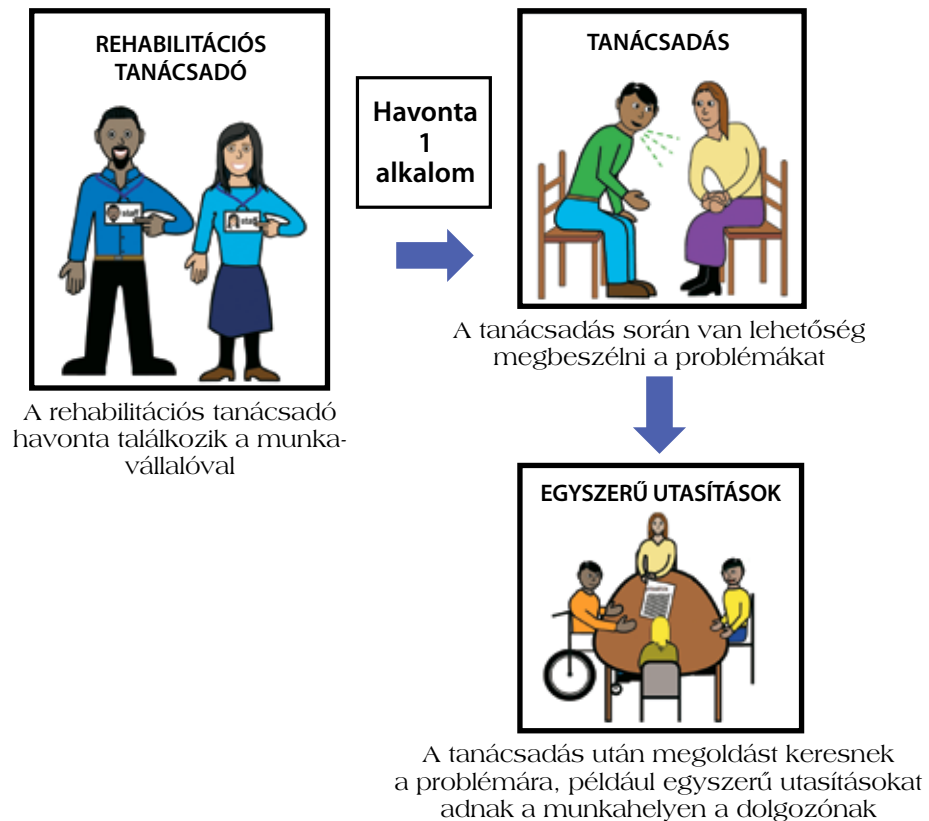
## A fejlődés lépései a munkában



# Támogató szakemberek a védett munkahelyen

A rehabilitációs tanácsadó minden hónapban egyszer találkozik a megváltozott munkaképességű dolgozókkal, hogy megbeszélje a problémájukat. Ezeket jelzi a főnökség felé.

Például a tanácsadó intézkedik, hogy legyen könnyen érthető utasítás a munkavégzéshez.



# Támogató szakemberek a védett munkahelyen

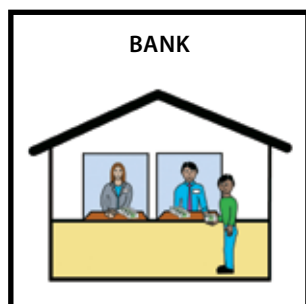
A rehabilitációs mentor tervet készít, hogy milyen támogatásra van szükség.

Ezt a tervet a mentor és a munkavállaló együtt készítik el és valósítják meg.

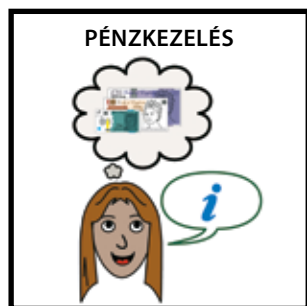
Például a mentor segít elmenni a munkaorvoshoz, bankszámlát nyitni, beosztani a pénzt, javítani a kapcsolatot a családdal és a munkatársakkal.



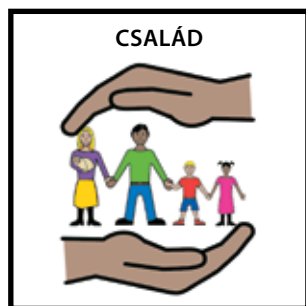
Munkakezdés előtt munkaorvoshoz kell menni



A bankban nyitott számlára érkeznek a fizetés



A fizetést be kell osztani



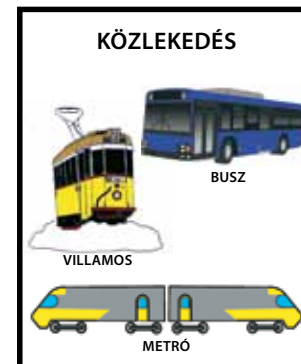
Figyelni kell, hogy jó kapcsolatban legyünk a családtagjainkkal

# Támogató szakemberek a védett munkahelyen

A személyi segítő kíséri a munkavállalót: segít a közlekedésben, a munkahelyen végzendő feladatokban, a munkahelyi kapcsolatok kialakításában, és mindenben, amiben a munkavállaló és a segítője megegyeznek.

Például a segítővel együtt tervezik az útvonalat, kezdetben együtt mennek a munkahelyre, a segítő jelen van a feladatok betanulásakor, elmagyarázza a munkafolyamatot.

A segítő folyamatosan csökkenti a jelenlétét, ahogy a munkavállaló önállósodik.



Tömegközlekedéssel el lehet jutni a munkahelyre



A feladatokat és a szabályokat a mentor alaposan elmagyarázza



A mentor támogatást nyújt a feladatok megtanulásában

# Példák védett munkahelyekre

## Down Alapítvány Kézműves Műhelye



A kézműves műhelyben bőrtárgyak készülnek

## Nem Adom Fel Kávézó



A kávézóban ételeket és italokat szolgálnak fel

## Down Alapítvány Sportcentruma



A sportcentrumban karban kell tartani a gépeket

## ERFO Rehabilitációs Foglalkoztató Kft.



Az ERFO varrodájában gépekkel varrnak

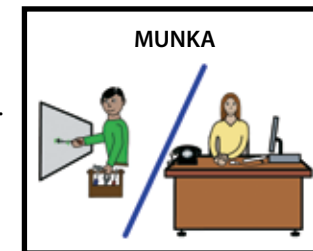
# Mit jelent a nyílt munkahely?

A *nyílt munkahelyek* a megváltozott munkaképességű embereket más munkavállalókkal együtt foglalkoztatják.

A nyílt munkahelyen minden munkavállalónak a legjobb teljesítményt kell nyújtania.

A nyílt munkahelyen a munkavállaló egy támogató szervezettől kap támogatást, egyéni mentort.

Bármelyik munkahely foglalkoztathat megváltozott munkaképességű dolgozókat. Ennek feltételei: a munkavállalóhoz igazított munkakör, befogadó hozzáállás, jó munkahelyi légkör.



A munkavállalók többféle munkalehetőségből választhatnak



Árufeltöltő



Pék és péksegéd



Bolti eladó



Szobalány

# Támogató szakemberek a nyílt munkahelyen

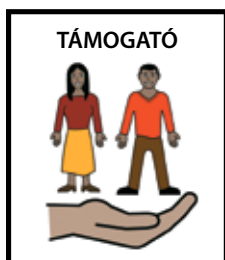
A nyílt munkahelynek lehet saját rehabilitációs mentora, de ez nem kötelező.

A támogató szervezet segíti a nyílt munkahelyen dolgozó megváltozott munkaképességű embereket.

Például a Down Alapítvány egy támogató szervezet.

A Down Alapítvány mentora segít a munkavállalónak:

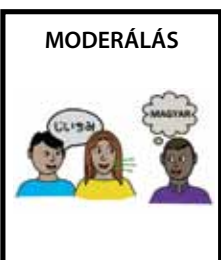
- munkát keresni;
- felvételi beszélgetésen megjelenni;
- megtanulni a feladatokat;
- megismerkedni a munkatársakkal;
- megbeszélni az esetleges problémákat a munkatársakkal és a főnökkel.



**TÁMOGATÓ**  
A támogató szakembernek lehet szólni, ha baj van



**TÁMOGATÁSI TERV**  
A támogatási terv tartalmazza a munkához szükséges támogatás tervét: mihez, mikor, milyen segítség kell



**MODERÁLÁS**  
A moderálás során a moderátor közvetít a munkatársak és a dolgozók között



**TANÁCSADÁS**  
A tanácsadáson a munkavállaló megoszthatja a problémáit

# Példák nyílt munkahelyekre

Óvoda



Müzli adagolása a tányérba az óvodában

Hotel



Porszívózás hotelben

Kávézó



Kávékészítés kávézóban

Étterem



Terítés étteremben



A 'Munkavállalás' fejezet témái:

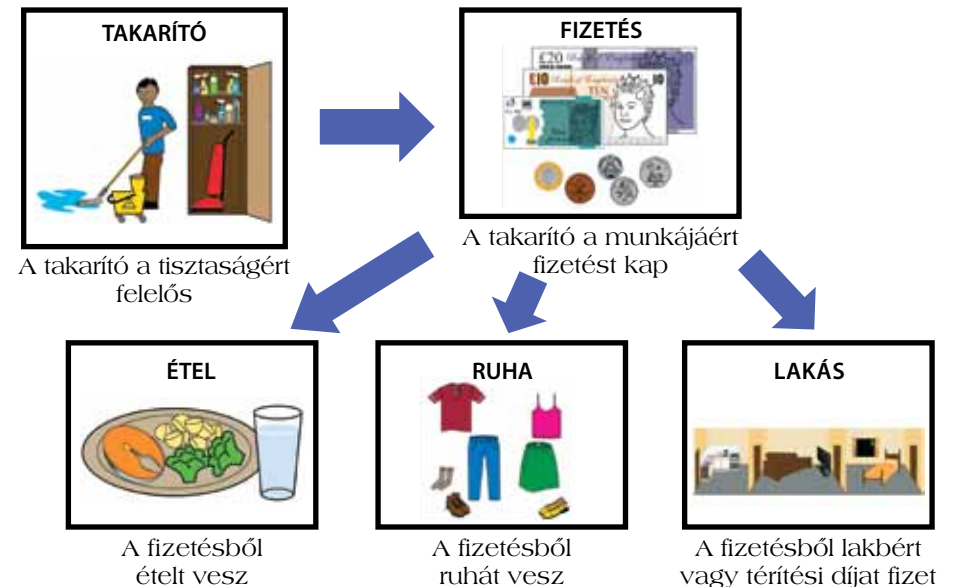
- Miért jó dolgozni?
- A munkaszerződés
- Mit tartalmaz a munkaszerződés?
- A munkaköri leírás
- Mi van a munkaköri leírásban?
- Takarító munkaköri leírás
- Munkavállaló kötelességei és jogai
- Munkáltató kötelességei és jogai

Azért jó dolgozni, mert a munka eredménye hasznos.

Például a takarító azért dolgozik, hogy tisztaság legyen. A tisztaság jó érzés azoknak, akik a kitakarított helyet használják. A tisztaság hasznos, mert tiszta helyen nem terjednek a betegségek.

Azért is jó dolgozni, mert fizetést adnak a munkavégzésért. Az emberek a fizetésükből élnek, vásárolnak.

Például a takarító fizetést kap a munkájáért cserébe. A fizetésből ételt, ruhát vesz, lakbért vagy térítési díjat fizet. Annak a legjobb dolgozni, aki szereti a munkáját. Aki örömmel dolgozik, az boldog a munkája eredménye miatt.



# A munkaszerződés

A munkaszerződés egy megállapodás a munkavállaló és a munkáltató között.

A munkaszerződést aláírja a munkavállaló és a munkáltató.

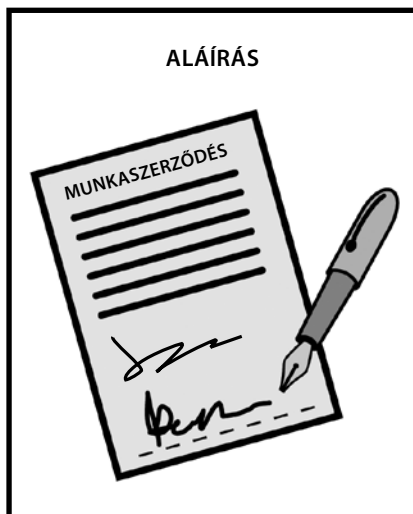
Az aláírásukkal mindketten vállalják, hogy betartják a szerződésben leírtakat.



A munkáltató és a munkavállaló megállapodnak a munkaszerződés tartalmáról



A munkaszerződést a munkáltató köti a munkavállalóval



Az aláírással lesz érvényes a munkaszerződés

# Mit tartalmaz a munkaszerződés?

A munkaszerződés tartalma:

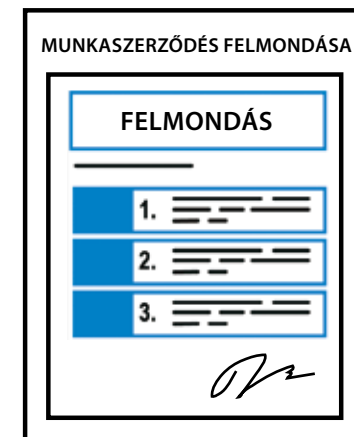
- a munkavállaló és a munkáltató adatai;
- a munkakör;
- a munkahely címe;
- a szerződés időszaka: az első és az utolsó munkanap;
- a napi munkaidő: mikor kell kezdeni és mikor lehet befejezni a munkát;

A munkaszerződés megszüntetése:

ha a munkavállaló már nem akar a munkahelyen dolgozni, akkor beadja a felmondását, ha a munkáltató nem kívánja tovább alkalmazni a munkavállalót, felmond neki.



A munkaszerződés a munkával kapcsolatos információkat tartalmaz



A felmondás a munkaszerződés felbontását jelenti

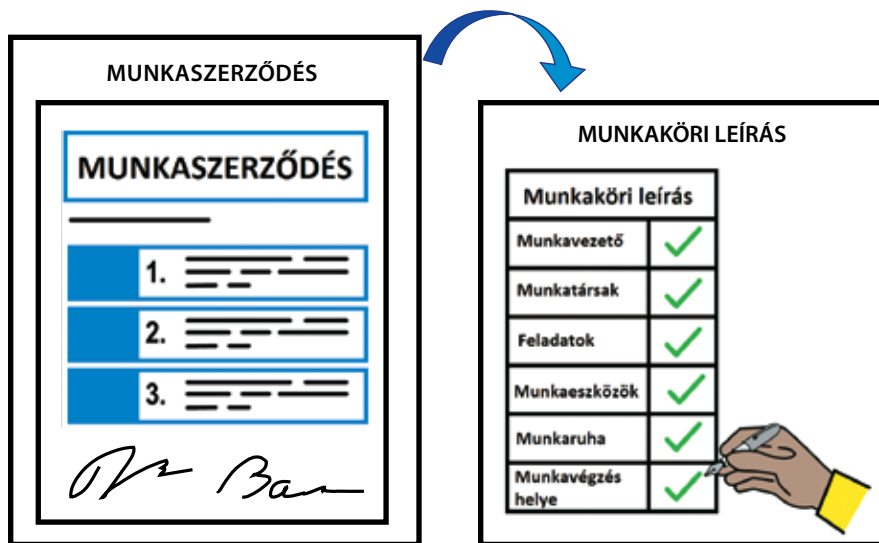
# Munkaköri leírás

A munkaszerződés kötelező melléklete a munkaköri leírás.

A munkaköri leírást a munkavállalóval egyetértésben a munkáltató készíti el.

A munkaköri leírás tartalmazza,

- hogy ki a főnök. A főnök az az ember, aki megmondja, hogy mit és hogyan kell dolgozni;
- hogy kik a munkavállaló munkatársai.  
A munkatársak azok az emberek, akikkel a munkavállaló együtt dolgozik,
- és hogy pontosan mi a feladat.



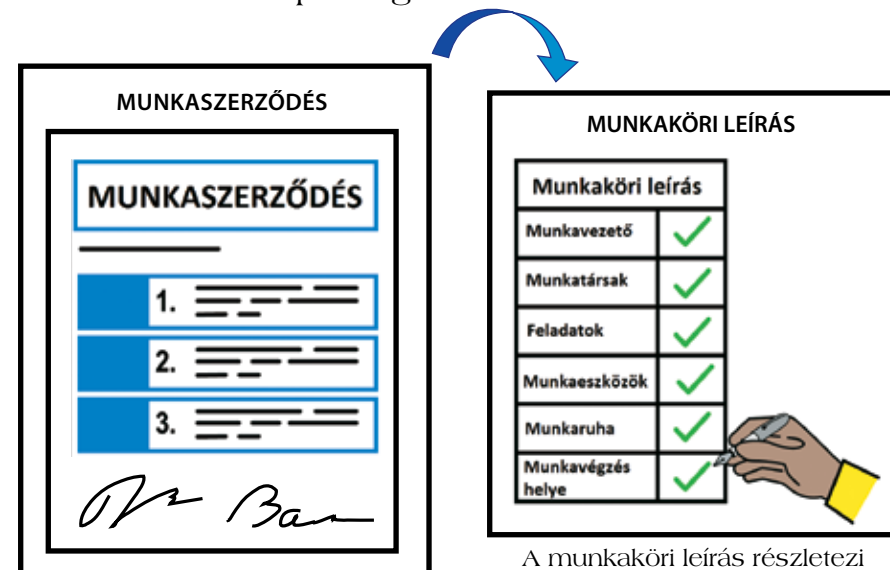
A munkaszerződésnek vannak mellékletei

A munkaköri leírás a munkaszerződés melléklete

# Mit tartalmaz a munkaköri leírás?

A munkaköri leírásban pontosan le van írva, hogy

- mi a munkavállaló feladata,
- milyen anyagokkal és eszközökkel kell dolgoznia, például tisztítószer, seprő, vödör, porszívó;
- hol kell dolgoznia, például zárt épületben, kertben, pincében;
- milyen védő öltözetet kell viselnie, például munkaruha, védőruha, munkakesztyű, kényelmes cipő,
- miért felelős, például az eszközök tisztaságáért és működőképességéért.



A munkaköri leírás részletezi a feladatokat, a munkavégzés módját és a szükséges eszközöket

# Takarítói munkaköri leírás

- Feladat: minden nap felmosás, szemétyűjtő ürítése. Pénteken porszívózás.
- Munkatársak, főnök: más takarítókkal együtt dolgozik. A takarítók vezetője ellenőrzi a munkáját.
- Körülmények: zárt épületben dolgozik. Öltözőszekrénye van, ahová a ruháját és a táskáját teheti. Zuhanyzó van, ahol munka után zuhanyozhat.
- Eszközök: felmosó, seprű, lapát, vödör, porszívó.
- Anyagok: tisztítószer, fertőtlenítőszer.
- Munkaruha: kényelmes, mosható felső, kényelmes, csúszásmentes cipő.
- Védő öltözet: gumikesztyű, maszk.



A takarító feladata például a padló felmosása

# A munkavállaló kötelességei

A munkát a szerződésben megadott munkahelyen kell végezni.

A munkát a munkaszerződésben leírt időpontban kell elkezdni és befejezni. A munkaidő lehet 4 óra, 6 óra vagy 8 óra.

Van kötelező szünet is, amit le kell dolgozni.

A munkatársakkal együtt kell működni, segíteni egymás munkáját.

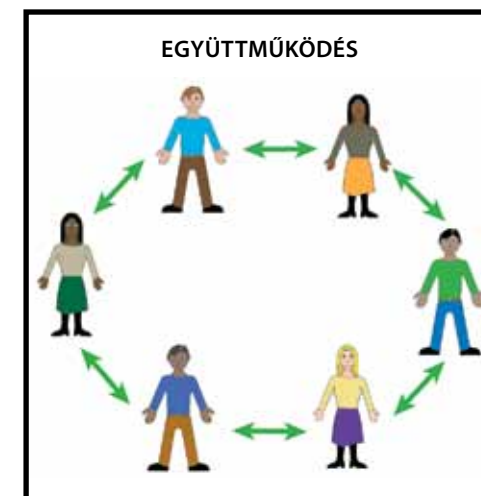
A munkatársaktól segítséget lehet kérni.



A vezető akkor lesz elégedett, ha betartjuk a munkaszerződés előírásait



A munkaidő azt jelenti, hogy egy nap hány órát kell dolgozni



A munkatársaknak együtt kell működni egymással

# A munkavállaló kötelességei

Úgy kell elvégezni a feladatot, ahogy a szabályok előírják és ahogy a főnök elvárja.

A munkát legjobb tudásunk szerint kell végezni.

A szabályokat és a házirendet be kell tartani.

Mindig tisztán és rendezetten kell megjelenni a munkahelyen.

Betegen nem szabad dolgozni, otthon kell maradni.



A vezető akkor lesz elégedett, ha betartjuk a munkákra vonatkozó előírásokat



A munkahelyi szabályokat mindenkinek be kell tartania



A kiváló dolgozó mindig jól végzi a munkáját

# Betegállomány

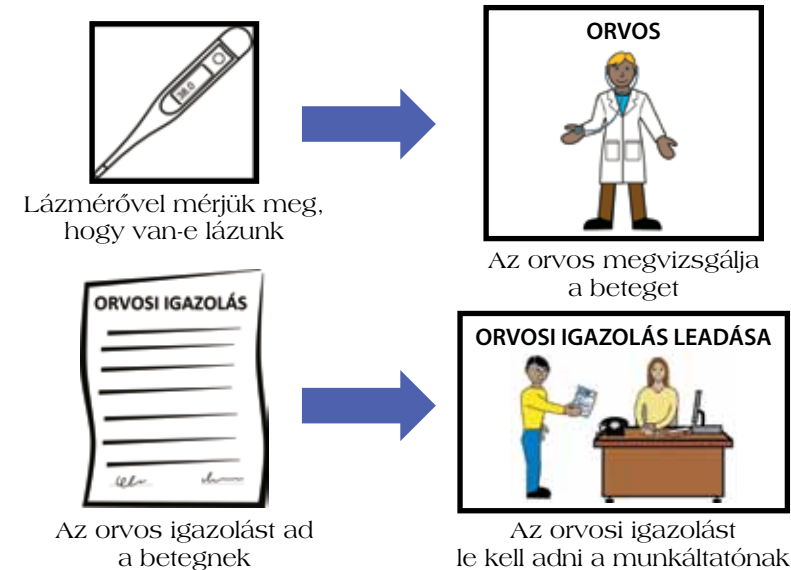
Ha a munkavállaló beteg, orvoshoz kell mennie, hogy vizsgálja meg. Ha szükséges, vegye betegállományba.

A munkavállalónak be kell telefonálnia a munkahelyére, hogy aznap nem tud dolgozni menni.

Ha az orvos betegállományba veszi, akkor a munkavállaló táppénzt kap a normál fizetés helyett. A betegállomány idejére kapott táppénz kevesebb, mint a munkáért kapott fizetés.

Az orvos ad egy hivatalos igazolást, amit be kell vinni a munkahelyre.

Ha a munkavállaló meggyógyult, mehet dolgozni.



# A munkavállaló jogai

## Felmondás

A munkavállalónak joga van felmondani, ha már nem akar a munkahelyen dolgozni.

A munkavállaló azonnali hatállyal is felmondhat, ha a jogai súlyosan sérültek.



A munkaválló felmondó levelet ír a felmondáskor

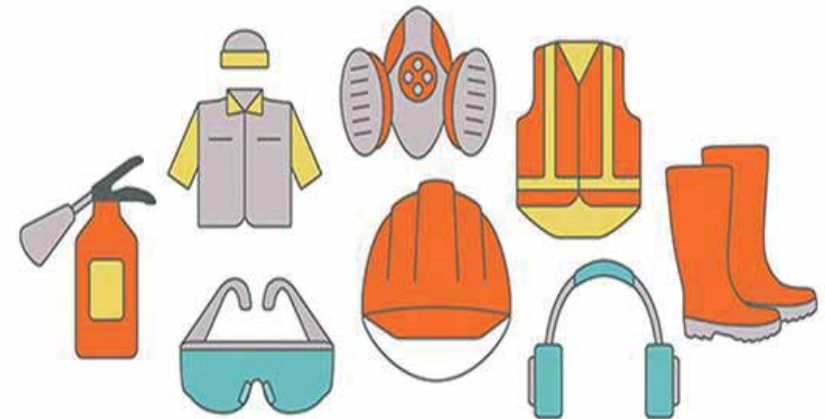
# A munkavállaló jogai

## Biztonság

A munkavállalónak joga van a biztonságos munkavégzéshez.

A biztonságos munkakörülményeket a munkáltatónak kell kialakítania.

A munkavállaló a veszélyes munkát megtagadhatja, de akkor is a munkahelyen kell maradnia.



A munkáltatónak biztosítania kell a védőfelszerelést a biztonságos munkavégzéshez

# A munkavállaló jogai

## Szabadság

A munkavállaló legalább 20 nap szabadságot vehet ki egy évben.

A szabadságnapok száma 3 évenként 1 nappal növekszik.

Az egészségkárosodott és fogyatékos személynek 5 nap pótszabadság is jár.

Ha valakinek gyereke van, arra is jár plusz szabadság.

A szabadság ideje alatt jár a fizetés. Ezt fizetett szabadságnak nevezzük.

Nagyrészt a munkáltató dönti el, hogy a dolgozó mikor vehet ki szabadságot, de néhány nappal a munkavállaló dönthet.

A munkavállalónak 2 héttel előbb szólnia kell, ha szabadságot akar kivenni.



Szabadság alatt nem kell dolgozni

# A munkáltató kötelességei

A munkáltató gondoskodik a munkáról, irányítja és ellenőrzi a munkavégzést.

A munkáltató fizetést ad a munkavállalónak.

A munkáltató minden hónap 10-éig kifizeti a dolgozók munkabéretét.

Betegség esetén a munkáltató táppénzt ad a munkavállalónak.

A munkáltató adja az eszközöket, a munkaruhát és a védőfelszerelést.

A munkáltató biztonságos munkakörülményeket teremt, tiszta ivóvizet és védőfelszerelést biztosít.

A munkáltató fizeti a munkaorvost.

A munkáltató fizeti a jogszabályban előírt szabadságot.

A munkáltató indokolt esetben fizetés nélküli szabadságot ad a munkavállalónak.



A munkáltatónak is vannak kötelességei



Az elvégzett munkáért fizetés jár



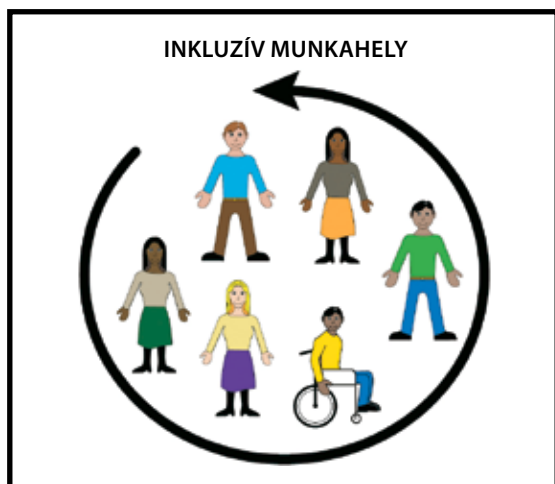
A munkahelyi veszélyekre figyelmeztetni kell a munkavállalót

## A munkáltató kötelességei

A munkáltató kötelessége a munkahely akadálymentesítése. Például lift a kerekesszékes, felolvasóprogram a látássérült és könnyen érthető utasítások, magyarázatok az értelmileg akadályozott munkatársaknak.

A munkáltató kötelessége, hogy olyan munkát adjon a munkavállalónak, ami állapotának megfelel, ami nem veszélyezteti az egészségét.

A munkáltató gondoskodik arról, hogy a dolgozó munkaköri alkalmassági vizsgálaton vegyen részt.



Az inkluzív munkahelyen fogyatékos emberek is biztonságosan dolgozhatnak

## A munkáltató jogai

A munkáltatónak joga van irányítani a munkát.

A munkáltatónak joga van figyelmeztetni a munkavállalót, ha nem tartja be az utasításokat és a szabályokat.



A munkáltató leírja a felmondás okát

A munkáltatónak joga van felmondani a munkavállalónak, ha nem akarja tovább foglalkoztatni. Ilyenkor végkielégítés járhat a munkavállalónak. A végkielégítés pénzt jelent.

A munkáltatónak joga van azonnali hatállyal felmondani a munkavállalónak, ha a munkavállaló súlyosan megsérti a szabályokat.

# Munkavállalásra felkészülés

A 'Munkavállalásra felkészülés' lépései:

- Munkaképesség felmérés
- Munkavállalásra felkészítő beszélgetések
- Munkára jelentkezés
- Beilleszkedés a munkahelyi közösségbe
- Feladatok betanulása mentor segítségével
- Utókövetés
- A munkavállalás jogi háttere



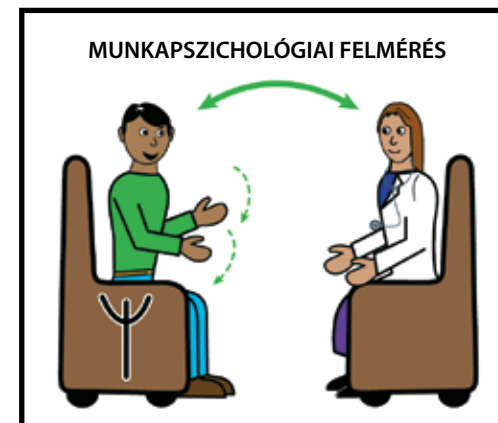
# Munkaképesség felmérés – pszichológus

A munkaképesség felmérés beszélgetésekből és feladatokból áll.

A pszichológussal a beszélgetés az alábbiakról szólhat:

- Miért szeretnék dolgozni?
- Mennyire szeretnék dolgozni?
- Tanultam-e szakmát, dolgoztam-e már korábban?
- Milyen munkákat szeretek?
- Milyen munkákat szeretnék kipróbálni?
- Mennyi ideig tartok ki egy feladatnál?

A pszichológus adhat képnézegetős, kitöltős, vagy a gyakorlatban elvégzendő feladatokat.



A munkapszichológus a céljairól és a készségeiről kérdezi a munkavállalót

# Munkaképesség felmérés – gyógypedagógus

A gyógypedagógussal folyó beszélgetés témái:

- Miben vagyok ügyes vagy gyakorlott?
- Mennyire tudok beszélni?
- Mennyire tudok írni?
- Mennyire tudok közlekedni?
- Mennyire vagyok önálló?

A gyógypedagógus adhat rajzolós, írásos vagy gyakorlati, például kézügyességi feladatokat.



A gyógypedagógus felméri a munkavállaló képességeit

# Munkaképesség felmérés – munkaorvos

A munkaorvos azt vizsgálja, hogy az egészségi állapotunk megfelel-e az általunk végzett munkának:

hogy a munka nem veszélyes-e az egészségünkre (pl. sok állás, nehéz teher, villogó fény, stb.);

hogy az egészségproblémánk nem veszélyezteti-e a munkavégzésünket (pl. szintévesztés, remegő kéz, számolási probléma).

Megméri a testsúlyt és a magasságot. Megméri a vérnyomást.

A látásukat úgy vizsgálja, hogy le kell olvasni egy tábláról a betűket és a számokat.

A hallásukat is megvizsgálja: fejhallgatóban hangokat kell meghallani és kézzel jelezni, hogy jobb vagy bal oldalon hallatszik a hang.



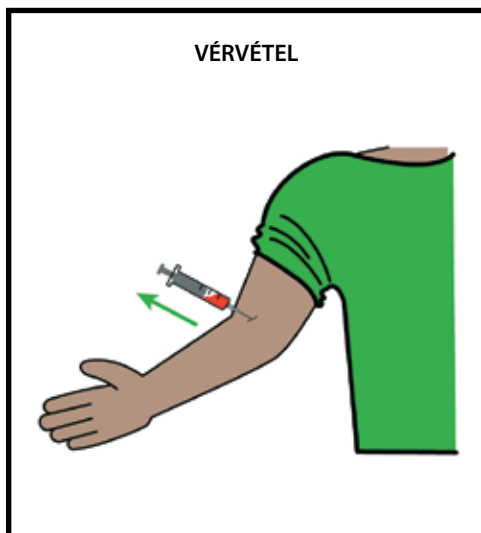
A munkaorvos megvizsgálja a látásunkat

# Munkaképesség felmérés – munkaorvos

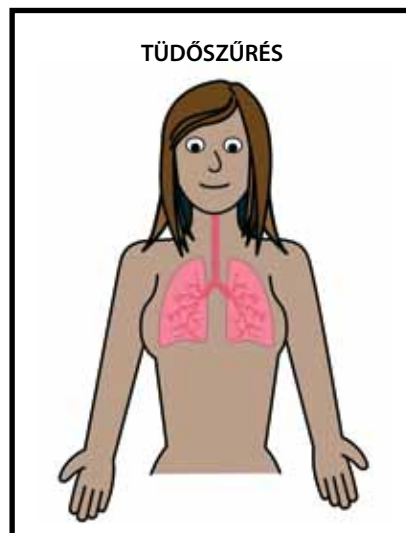
Állni és sétálni kell, hogy a munkaorvos lássa, hogyan mozog a láb és a gerinc.

Vérvételre küld a laborba. Ha étellel dolgozunk, széklet-mintát is kell vizsgáltatni.

Tüdőszűrésre küld. Itt be kell állni a röntgenkészülékbe, ahol átvilágítják a testünket és fényképet készítenek a tüdőnkéről.



Vérvétel után laborban mérik a vér összetevőit



A tüdőszűrésen röntgennel vizsgálják meg a tüdőt

# Munkavállalásra felkészítő beszélgetések

A munkavállalásra felkészítő beszélgetéseket a támogató szervezet mentora vezeti. A beszélgetések a mentorral kettesben vagy csoportban történnek.

A beszélgetések témái:

- Mik az erősségeim?
- Mitől félek a munkavállalással kapcsolatban?
- Mit kell leírni az önéletrajzban?
- Mit jelent a munkaszerződés?
- Kik dolgoznak egy munkahelyen?
- Kik a munkatársak?
- Ki a főnök?
- Hogy kell egy munkahelyen viselkedni?
- Hogyan kell munkára jelentkezni?



A munkavállalásra csoportban is fel lehet készülni

# Munkára jelentkezés

A támogató szervezet mentorával olyan munkahelyet keresnek, ahol a munkára jelentkező hasznos munkát tud végezni, és jól érzi magát.

A munkára jelentkező egy beszélgetésen vesz részt a leendő munkahely vezetőjével. Ez az állásinterjú. Ide a mentor is elkíséri a munkára jelentkezőt. A beszélgetésre magával viszi az önéletrajzát és az iskolai bizonyítványait.

A beszélgetésen a munkára jelentkező bemutatkozik.

Elmondja, hogy mit tanult és miben ügyes.

Elmondja, hogy milyen munkát szeret és mit szeretne kipróbálni.

Elmondja, hogy volt-e már munkagyakorlaton vagy dolgozott-e már más munkahelyen.



A munkavállaló állásinterjún vesz részt

# Beilleszkedés a munkahelyi közösségbe

A támogató szervezet mentora az első néhány napon elkíséri a munkavállalót a munkahelyre, és szükség szerint ott is marad vele.

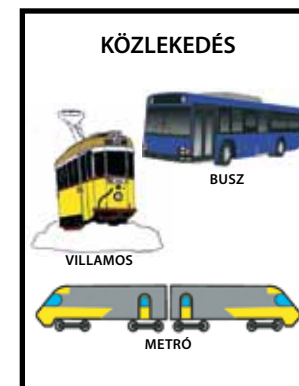
A mentor segít megtanulni az útvonalat és a közlekedést a munkahelyre.

A munkára jelentkező kipróbálhatja a munkát mielőtt megkötí a munkaszerződést.

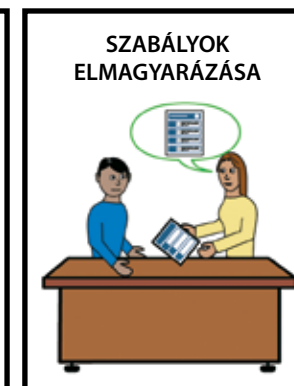
Megbeszéljük a mentorról, ha van valami zavaró a munkahelyen, vagy ha valami nem világos.

A mentor segít megtanulni a munkafolyamatot és a szabályokat a munkahelyen.

A mentor segít megismerkedni a munkatársakkal.



Tömegközlekedéssel el lehet jutni a munkahelyre



A mentor segít megérteni a szabályokat



A mentor segít megismerkedni a munkatársakkal

# Feladatok betanulása a mentor segítségével

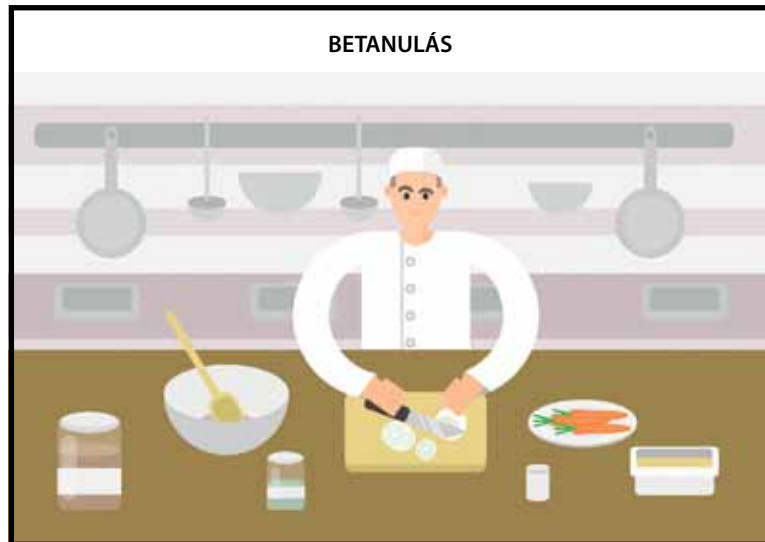
A támogató szervezet mentora segít betanulni a munkafolyamatot és a feladatokat.

A munkavállalónak meg kell ismernie, hogy hogyan függ össze az ő munkája a többi munkatárséval, milyen szokások és elvárások vannak a munkahelyen.

A munkavállaló önállóan végzi a már megtanult feladatokat.

A munkavállaló segítséget kér a mentortól, ha valamit nem ért, vagy nem tud elvégezni.

A munkavállaló próbálja a nehéz feladatokat is megoldani és gyakorolni.



A konyhai kisegítő a szakácsok munkáját segíti

# Kísérés

A kísérés a munkával kapcsolatban azt jelenti, hogy a támogató szervezet mentora kapcsolatban marad a munkavállalóval és mindenben támogatja őt, ha kéri.

A kísérés azt jelenti, hogy a mentor minden hónapban egyszer beszélget a munkavállalóval és a főnökkel is.

A beszélgetés témái:

- Hogy érzi magát a munkavállaló a munkahelyen?
- Hogyan fejlődött, milyen eredményeket ért el a munkavállaló?
- Miben ügyes a munkavállaló, milyen munkát végez szívesen?
- Miben kell még fejlődnie a munkavállalónak?
- Mit kell változtatni a munkahelyen, hogy a munkavállaló jobban érezze magát?



A mentor támogatja a munkavállalót

# A munkavállalás jogi háttere

**Egyezmény** a fogyatékossgal élő személyek jogairól

A világ országai aláírták a fogyatékos személyek jogairól szóló megállapodást.

Ez a megállapodás sok más jog mellett leírja, hogy minden fogyatékos személynek joga van a munkavállaláshoz.

Erről a megállapodásról itt olvashatunk könnyen érthető formában:

<https://www.un.org/disabilities/documents/natl/hungary-ez.pdf>



## **Esélyegyenlőségi törvény**

A megváltozott munkaképességű személyek esélyegyenlőségéről szóló törvény tartalmazza, hogyan kell támogatni a megváltozott munkaképességű munkavállalókat a munkavállalásban és a munkahelyen.

# A gondnokság

## **Törvény a cselekvőképességről és a gondnokságról**

A gondnokság alá helyezésről a bíróság dönt és a döntést a gondnoksági határozatban írják le.

A gondnokságról szóló határozatban az szerepel, hogy milyen ügyekben nincs joga egyedül döntéseket hozni a gondnokolt személynek.

Ezekben az ügyekben folytatólag a gondnoka intézkedik helyette.

A gondnoknak meg kell hallgatnia és figyelembe kell vennie a gondnokolt személy akaratát. Ha ezt nem teszi, akkor jogsértést követ el.

Aki gondnokság alatt áll, annak a munkaszerződését – a munkavállalóval egyetértésben – a gondnok fogja aláírni.



A gondnokságról a bíróságon döntenek

# A gondnokság

Van olyan gondnokság alatt álló személy, akinek a fizetése egy részét a gondnok kapja meg a munkáltatótól.

Ezt a bíróság mondja ki és a gondnoki határozat írja le.

Attól, hogy a gondnokhoz küldik a pénzt, az még nem a gondnok pénze, hanem a gondnokoltjáé.

A gondnok segít beosztani a fizetésnek ezt a részét, hogy minden fontos dologra jusson belőle.



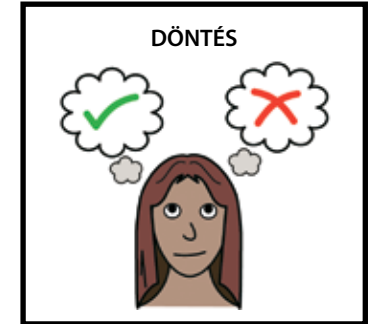
A fizetést be kell osztani, hogy jusson minden fontos dologra

# Támogatott döntéshozatal

## Támogatott döntéshozatalról szóló törvény

A támogató jelenlétével és tanácsaival lehetővé teszi, hogy a döntéseiben és jogi ügyekben segítségre szoruló személy önállóan intézkedhessen.

A legtöbb ember egy kis támogatással maga is tud dönteni.



Segítséget lehet kérni a döntéshozásban a támogatótól

Ezért inkább támogatást kéne adni az embereknek a döntéseikhez, nem elvenni a döntési jogukat.

Mindenkinek meg kell tanulnia felelősségteljes döntéseket hoznia.

Nem szabadna másoknak dönteni az ember sorsáról, munkájáról.



A támogatott döntéshozatal segít megőrizni a személy önállóságát

## Szómagyarázat

**Akadálymentes munkahely** – az a munkahely, ahova a fogyatékos személyek akadálytalanul bejutnak, ahol szabadon mozognak, mindent megértenek, és semmi nem akadályozza a munkavégzésüket. Ahol a veszélyeket ki-küszöbölik. A veszély-jelzéseknek felismerhetőeknek kell lenniük bármilyen fogyatékos dolgozó számára. A munkahelynek igazodnia kell az ott dolgozó fogyatékos személyek igényéhez. Például könnyen érthető utasításokat kell adni.

**Azonnali hatályú felmondás** – indíthatja a munkavállaló vagy a munkáltató. Szó szerint azt jelenti, hogy többé nem léphet be a dolgozó a munkahelyére. Akkor történik azonnali felmondás, ha jogsértés történik. Jogsértő lehet mind a munkáltató, mind a munkavállaló. Jogsértés például, ha a munkáltató nem fizeti ki a bért. Jogsértő a munkavállaló, ha igazolatlanul távol marad a munkahelyéről. Mindig írásban kell felmondani és indokolni a felmondást.

**Betanulás** – egy új munkahelyen mindenkinek idő kell, hogy megtanulja a saját feladatát, a kapcsolódó munkafolyamatokat, a helyi szokásokat és elvárásokat, valamint az embereket. Ez a betanulási időszak alatt történik. A betanulás után a munkavállaló önállóan dolgozik. De segítséget ekkor is kérhet.

**Betegállomány** – beteg dolgozónak nem szabad dolgoznia. Ezt orvos állapítja meg és igazolja. Betegállomány idejére fizetés nem jár. A beteg dolgozó táppénzt kap. Ez kevesebb, mint a fizetés.

## Szómagyarázat

**Betegállományba vétel** – az orvos állapítja meg, hogy valaki annyira beteg, hogy nem mehet dolgozni. Erről igazolást ír, melyet le kell adni a munkahelyen.

**ENSZ Egyezmény** – a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló Egyezmény. A világ országai arról egyeztek meg, hogy a fogyatékos személyek emberi jogait tiszteletben tartják. Semmilyen emberi jogot nem tagadnak meg a fogyatékos emberektől. Az egyik a munkához való jog. Fontos még a döntés joga, amit nem lehet elvenni senkitől. Az Egyezmény megköveteli az esélyegyenlőséget, és az akadálymentességet. Itt olvashatjuk a könnyen érthető ENSZ Egyezményt: <https://www.un.org/disabilities/documents/natl/hungary-ez.pdf>

**Esélyegyenlőség** – a munkában azt jelenti, hogy a fogyatékosága miatt senkitől sem tagadhatják meg a munkát. Olyan munkát kell kapjon, amit jól el tud végezni. Ahhoz, hogy a fogyatékos emberek is dolgozhassanak, feltételeket kell biztosítani a munkahelyen. Például, hogy a kerekesszékekkel közlekedő személyek bejussanak. Vagy a látásérült dolgozók megkapják az információt (felolvasva). És hogy az értelmileg akadályozott munkavállalókkal könnyen érthetően kommunikáljanak.

**Ésszerű alkalmazkodás** – egy befogadó, inkluzív munkahely felméri, hogy a fogyatékos személy munkavégzéséhez mit kell biztosítani. Majd megnézi, hogy azt képes-e

# Szómagyarázat

megvalósítani és hogyan. Ezek után dönt. Például az értelmi fogyatékos munkavállalónak a vezető egyszerre egy feladatot ad könnyen érthetően. A munkavállalónak ezt a feladatot el kell végeznie, nem szabad helyette mást csinálnia.

**Fejlesztő foglalkoztatás** – szociális intézményekben, állami támogatással folyó foglalkoztatás. Célja: a munkafolyamatok betanulása és az önálló munkavégző képesség elérése. A foglalkoztatás kezdetben megállapodás alapján történik. A munkavégzés fejlődésével szabályos munkaszerződéssel dolgoznak a sérült munkavállalók, törvény szerinti munkabérral.

**Felmondás** – történhet a munkáltató részéről, a munkavállaló részéről vagy közös megegyezéssel. A felmondás okát meg kell adni. Írásban kell átadni a felmondást. Lásd még a *munkaszerződés felbontása* címszót. A felmondás és a munkaszerződés felbontása ugyanaz.

**Foglalkozás** – tanult szakma, munkakör. Például, foglalkozás a gépkocsivezető, az eladó vagy a bőrműves.

**Foglalkoztatás** – tevékenység, melynek során a munkavállalót adott feladat elvégzésére alkalmazza a munkáltató. A munkáért a munkáltató munkabért fizet.

**Főnök** – felettes, aki kiadja és ellenőrzi a feladatot. Az alatta dolgozók a beosztottjai. Ő adhat utasítást a beosztottjainak.

# Szómagyarázat

**Gondnokság** – bizonyos személyeknek támogatásra van szüksége a hivatalos ügyintézésben, például a lakhatási ügyekben, pénzkezelésben. Ilyenkor a bíróság kijelöl egy gondnokot, aki a gondnokolt törvényes képviselője, ő gyakorolja a döntési jogot, ő rendelkezik a gondnokolt életéről, ő intézi az ügyeket. Például ő írja alá a munkaszerződést.

**Inkluzív munkahely** – olyan nyílt munkahely, ahol a fogyatékos és nem fogyatékos emberek együtt dolgoznak. Az inkluzív munkahely befogadó; szereti a sokféleséget. Az inkluzív munkahely „ésszerűen alkalmazkodik”, vagyis a munkakört, a fizikai környezetet és kommunikációt az ott dolgozó fogyatékos személy szükségleteihez igazítja.

**Interjú** – személyes beszélgetés a munkavállaló és a munkáltató között. A munkáltató nem csak az önéletrajz alapján dönt, hanem személyesen is megismeri a munkavállalót. Ha munkavállalóként nagyon szeretnénk megkapni a munkát, akkor alaposan készüljünk fel, és a legjobb arcunkat mutassuk az interjún.

**Kísérés** – szociális szakember kíséri a támogatott személyt. Kétféle kísérésről beszélhetünk: 1. amikor a támogató szakember együtt van a támogatott személlyel, segíti a közlekedésben, jelen van a munkavégzés során; 2. amikor a szakember figyelemmel kíséri, szemmel tartja, követi a támogatott személy életét, például a munkahelyi történéseket. Megbeszéli a problémákat. Mindig elérhető.

# Szómagyarázat

**Kolléga** – munkatárs, akivel együtt dolgozunk egyazon feladaton. A munkatársak azonos vagy hasonló munkakörben dolgoznak. Nincs az egyik dolgozó a másik fölé rendelve.

**Kommunikáció** – az információ átadását jelenti: információcserét, közlést, tájékoztatást. Ez történhet szóban, írásban, képpel, jeleléssel, papíron vagy elektronikusan.

**Megváltozott munkaképesség** – azt jelenti, hogy valaki egészségkárosodás vagy fogyatékoság miatt nem végezhet akármilyen munkát. Ennek oka, hogy nem képes, vagy hogy káros lenne az egészségére. A megváltozott munkaképességet egy bizottság állapítja meg, komplex felmérés alapján. Azért komplex, mert a felmérést együtt végzi egy orvos és egy szociális szakember. Az egészség szempontjából az orvos, szociális szempontból a szociális szakember véleményezi a vizsgált személy állapotát.

**Munkaalkalmassági vizsgálat** – munkaorvos végzi. Célja, hogy a dolgozó ne végezzen olyan munkát, mely adottságainak, egészségének vagy fogyatékoságának árt. Olyan munkát se végezzen, amivel – akaratán kívül – ő okozhat kárt. Például, ha nem látja a színeket, akkor ne kapjon olyan munkát, ahogy színeket kell megkülönböztetni.

**Munkabér** – a munka ellenértéke, a munkáért kapott fizetség, melyet a munkáltató fizet a munkavállalónak. A munkabér összege nem lehet kevesebb a minimálbérnél. Legalább

# Szómagyarázat

ennyit mindenkinek kapnia kell. Ezt törvény írja elő. 2021-ben a 8 órás minimálbér 167 400 Ft/hó.

**Munkagyakorlat** – szakmai ismeretek megszerzését követően kerül sor rá. Célja a szakmai ismeretek, a szaktudás megerősítése a gyakorlatban, valódi munkahelyen. Olyan helyre érdemes gyakorlatra menni, ahol később dolgozni szeretnénk.

**Munkahely** – az a hely, ahova dolgozni járunk. A munkát a munkahelyen kell végezni, munkaidőben a munkahelyen kell tartózkodni.

**Munkahelyi biztonság** – a munkavállaló joga, hogy biztonságban dolgozzon. A biztonság megteremtése a munkáltató dolga. Például, hogy ne legyen csúszós a padló vagy ne használjunk mérgező anyagokat. Ha a padlót nem lehet kicserélni, akkor csúszásmentes védőcipőt kell adni a dolgozónak. Ha mérgező anyagokkal kell dolgoznunk, akkor védőkesztyűre, szemüvegre, maszkra van szükség. A védőfelszerelést a munkáltató biztosítja.

**Munkahelyi közösség** – a munkatársak összessége, akik együtt dolgoznak. Együttműködnek annak érdekében, hogy a munka jól menjen.

**Munkaidő** – a munkavégzéssel töltendő idő. A teljes munkaidő napi 8 óra. A részmunkaidő 8 óránál kevesebb órát jelent, például napi 4, 5 vagy 6 órát.

# Szómagyarázat

**Munkaképesség felmérés** – a munkavégzés során szükséges készségek, adottságok felmérése. Általában munkapszichológus végzi. Megvizsgálja a feladatértést, a gyorsaságot, a látást, a kezek ügyességét, a motiváltságot, a fejlődőképességet. A vizsgálati eredmény alapján munkaköröket javasol.

**Munkakör** – azoknak a feladatoknak az összessége, amiknek a végzésére a munkaszerződést kötötték. Munkakörök például: igazgató, munkavezető, bőrműves, takarító.

**Munkaköri leírás** – a munkaszerződés része. Szerepel benne a feladat pontos meghatározása, az, hogy ki a főnök, kik a kollégák és ki adhat utasítást.

**Munkáltató** – a dolgozókat foglalkoztató cég, szervezet, amelyik felveszi a munkavállalót, munkát ad neki, és fizetést a munkájáért cserébe.

**Munkaorvos** – foglalkozás-egészségügyi orvosnak nevezik hivatalosan. Ő végzi a munkaorvosi és a munkaalkalmassági vizsgálatokat.

**Munkaorvosi vizsgálat** – megelőzés célú orvosi vizsgálat. Minden munkahelyen kötelező. A munkáltató fizeti. Évenkénti vizsgálatot jelent. Célja kettős. 1. Ne ártson a munka a dolgozó egészségének. Például: ne terhelje a gerincét, aki gerincproblémás. 2.a. Ne ártson a dolgozó másoknak. Például: emberekkel vagy étellel érintkező dolgozó nem lehet

# Szómagyarázat

fertőző beteg. 2.b. Ne okozhasson bajt a dolgozó fogyatékossága a munkavégzés során. Például: akinek gyakran vannak rohamai, ne dolgozzon elektromos árammal, mert azzal veszélyezteti magát és munkatársait.

**Munkaszerződés** – a munkáltató és a munkavállaló kötik egymással. A munkaszerződésben szerepelnek az adatok, a munkavállalás időszaka, a napi munkaidő, a munkakör.

**Munkaszerződés felbontása** – a munkaszerződést felbonthatja a munkáltató, a munkavállaló vagy ketten közös megegyezéssel. Írásban kell megszüntetni a munkaviszonyt.

**Munkatárs** – kolléga

**Munkavállaló** – a dolgozó, aki fizetésért dolgozik.

**Nyílt munkahely** – piaci alapon működik. Ez azt jelenti, hogy nincs állami támogatás, a cég bevételéből kell gazdálkodni, a dolgozókat fizetni. A dolgozótól állandó, jó teljesítményt követelnek. Ha valaki nem képes az elvárt teljesítményre, keresnek helyette mást. A jó szemléletű nyílt munkahelyek alkalmaznak megváltozott munkaképességű dolgozókat is. Olyan munkakört ajánlanak, amit fogyatékkal is el tudnak végezni. Az ilyen munkahely nem csak a munka mennyiségét nézi. Más hasznokat is figyelembe vesz, például a munkaközösség javulását. Az ilyen munkahelyet inkluzív munkahelynek nevezzük.

# Szómagyarázat

**Önéletrajz** – rövidítve „cv”-nek (CÉVÉ) is mondjuk, a latin önéletrajz = curriculum vitae rövidítéseként. Az önéletrajzban leírjuk az adatainkat, a tanulmányainkat, a korábbi munkahelyeinket. Erősségeinket, jó tulajdonságainkat, vagy motivációnkat is érdemes beleírni.

**Próbamunka** – vagy munkapróba azoknak segít, akik nem tudják előre, hogy a kiválasztott munka és munkahely megfelelő lesz-e számukra. Kipróbálhatnak többet is, mielőtt munkaszerződést kötnek. A próbamunkát a támogató szervezet szervezi a megváltozott munkaképességű munkavállaló számára.

**Rehabilitáció** – a latin kifejezés szó szerint visszaállítást, visszahelyezést jelent. Vagyis azt, hogy az egészségkárosodott vagy fogyatékos ember ugyanúgy éljen, mint egészséges korában, vagy mint mindenki más. Legyen lakása, családja, munkája. A legfontosabbak az egészségi állapot, a lelki állapot és a munka. A munkabér anyagi alap az életvitelhez. A munkahelyre bejárás azt jelenti, hogy egy munkaközösséghez tartozik. Nincs egyedül. A hasznos tevékenység jó érzéssel tölti el. Tehát a munka jótékony, rehabilitációs hatású.

**Rehabilitációs foglalkoztatás** – a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatását, munkahelyek működtetését jelenti. Célja, hogy a munka segítségével teljes életet éljen az is, aki egészségi állapota vagy fogyatékosága miatt nem tudna dolgozni egy nyílt munkahelyen.

# Szómagyarázat

**Rehabilitációs mentor** – szerepkör a rehabilitációs foglalkoztatásban. A mentor a munkavállalóval együtt tervet készít, hogy milyen támogatásra van szükség. A tervet a munkavállalóval együtt megvalósítják.

**Rehabilitációs tanácsadó** – szerepkör a rehabilitációs foglalkoztatásban. A tanácsadó a munkahelyen meghallgatja a megváltozott munkaképességű dolgozókat és segít elintézni a kéréseiket, megoldani problémáikat.

**Szabadság** – a munkavállalónak fizetett szabadság jár. A munkáltató a szabadság alatt is ugyanannyi fizetést ad, mintha dolgoznánk. A szabadság legalább 20 nap egy évben. Indokolt esetben lehet fizetés nélküli szabadságot is kérni: ez azt jelenti, hogy amíg távol vagyunk, nem kapunk fizetést.

**Személyi segítő** – személyre szabott támogatást nyújt a rászoruló fogyatékos személynek. Mind az életvitel, mind a munkavégzés során.

**Szociális törvény szerinti foglalkoztatás** – kezdetben nem munkaszerződéssel, hanem megállapodás alapján történik a fejlesztő foglalkoztatás. Olyan fogyatékos személyek foglalkoztatását szolgálja, akik kezdők, munkához még nem szoktak, munkagyakorlaton nem voltak. Célja a munkához szokás, a megfelelő munka kiválasztása és elsajátítása.

**Támogató szakember** – személyi segítő, aki a fogyatékos személy egyéni igénye szerint segít, kísér. Ha kell

## Szómagyarázat

a munkakeresésben, felkészülésben és a munkavégzésben is segít.

**Támogató szervezet** – megváltozott munkaképességű személyeket nyílt munkahelyen támogató szervezet. Szerződést köt a munkavállalóval és a munkáltató szervezetel. Próbamunkát szervez. Munkáltató szervezetet keres. Segít megkötni a munkaszerződést. Hivatalosan segíti a nyílt munkahelyen dolgozó munkavállalót.

**Támogatott döntéshozatal** – a gondnokság helyett alkalmaszandó gondoskodó támogatás. A fogyatékos személytől nem tagadják meg a jogokat. Megmarad a cselekvőképessége és a döntési joga. A döntésekhez kijelölt támogatót választhat, aki gondoskodik arról, hogy a támogatott személy a lehető legjobb döntéseket hozza meg.

**Táppénz** – a beteg dolgozó kapja a fizetése helyett. Ezt 15 napig a munkáltató fizeti, utána a betegbiztosító, vagyis a TB. Orvosi igazolás alapján kapható.

**TB** – társadalombiztosítás rövidítése. Mindenki, aki dolgozik, a fizetéséből befizeti a társadalombiztosítás díját. Ebből fedezi az állam az orvosi ellátást és a táppénzt.

**Védett munkahely** – azt jelenti, hogy a munka és az elvárt teljesítmény igazodik a munkavállalóhoz. Például a munkavállaló segítséget kaphat a betanuláshoz és a napi munkavégzéshez. Vagy akár a munka utáni életéhez. A védett munkahely támogatást kap az államtól.

## Képek forrása

<https://www.learningdisabilityservice-leeds.nhs.uk/easy-on-the-i>

<https://www.pixabay.com>

<https://en.wikipedia.org/wiki/Disability>

<https://www.facebook.com/lagymanyosidown>

<https://www.facebook.com/down.alapitvany.sportcentrum>

<https://www.facebook.com/nemadomfelkavezo>

<https://www.facebook.com/erfo.hu>

<https://www.downalapitvany.hu>

<https://www.nsi.hu>

<https://www.disabilityrightsflorida.org>

# A Down Alapítvány könnyen érthető sorozatának kiadványai



## **Megjelent, megvásárolható kiadványok:**

Hogyan intézzünk ügyet?

Banki ügyintézés

A betegek jogai

Lakáshasználat 1. – Az együttélés szabályai

Közlekedési szabályok gyalogosoknak

Illik, nem illik – A közlekedés illemtana

Edzés, fitness – Hogyan sportoljunk biztonságosan

Munkavédelmi tájékoztató bőrtárgy-készítőknek

Munkavédelmi tájékoztató konyhai kisegítőknél

Munkavédelmi tájékoztató kerti munkásoknak

Tűzvédelem – megelőzés, jelzés, menekülés

Egészségmegőrzés, betegségek gyógyítása

Mozgás! – Sportoljunk minden nap!

Munkavállalás – Az elhatározástól a munkavállalásig

## **Tervezett kiadványok:**

Lakáshasználat 2, 3, 4

E-ügyintézés, internethasználat

## **Down Alapítvány**

Központi Iroda

1143 Budapest, Ilka u. 26. II/6.

Tel.: (061) 788 2513

E-mail cím: [down@downalapitvany.hu](mailto:down@downalapitvany.hu)

Weboldal: <https://www.downalapitvany.hu>

Adószám: 18005282-1-42

Bankszámlaszám: 10918001-00000013-38730007

### **Könnyen érthető oldalak és kiadványok**

<https://www.downalapitvany.hu/en/node/337>

<https://www.downalapitvany.hu/en/node/356>

